

Kristent lederskap

Av Olof Edsinger

Det finnes mye vi kan lære oss om lederskap ved å studere Guds ord. I denne artikkelen har jeg tenkt å peke på noe av dette. Jeg har bevisst valgt å bygge videre på det som sies i foredraget av meg og Magne Lerø, men en viss overlapping blir det likevel – noen sannheter er helt enkelt så grunnleggende at de ikke kan utelates. Jeg presenterer mitt syn på hva et kristent lederskap kan tenkes å være utfra 6 punkter.

1. Bibelens fortellingen handler i stor grad om ledere

Det første jeg vil peke på når det gjelder Bibelen og lederskap, er at Bibelens fortelling i stor grad handler om nettopp ledere. Det holder å nevne navn som Noah, Abraham, Josef, Moses, Miriam, Josva, Gideon, Rut, Samuel, Saul, David, Daniel og Ester for å gjøre dette poenget tydelig. Og da har vi bare holdt oss til Det gamle Testamentet. Man kan selvsagt også nevne mange dårlige ledere, og blant de verste av disse må vi regne de isrealittiske regentene Omri, Ahab, Jesabel og Manasse.

Men poenget her og nå er altså at det er en sterk verdsetting av lederskap som noe viktig i Guds ord. Og ikke bare det: det er et ansvar og et mandat koblet til de ulike lederne som innebærer at de står som representanter for sitt folk ovenfor Gud. I stor grad kan man derfor si at det går med folket som det går med deres ledere (jfr. Matt 15:14). Dette forklarer også hvorfor lederskap har en så sentral stilling i Guds ord – det gjelder både Det gamle og Det nye testamentet.

2. Det viktigste forbildet for lederskap i Bibelen er Herren selv

Det er ikke bare mennesker, men også Herren selv, som beskrives som leder i Bibelen. Faktum er at man kan si at det er Gud som presenteres som den viktigste lederen av dem alle gjennom hele Guds ord. Når Gud og Jesus omtales som Herre, viser det nettopp dette poenget: at han er den Høyeste, at han er kongenes Konge og herrenes Herre – og at vi derfor har blitt kalt til å tro på og lyde han.

Gud og Jesus er også de viktigste forbildene for lederskap i Bibelen. I Esekiels bok kan vi for eksempel lese om hvordan profeten beklager seg over sitt folks ledere, som i stedet for å ta hånd om sine undersåtter velger å utnytte dem og tenker bare på seg selv (jfr. Esek 34:1-10). Mot dette stiller Esekiel opp Guds måte å utøve lederskap: «Så sier Herren Gud: Se, jeg vil selv lete etter sauene mine og ta meg av dem. Som en gjeter tar seg av sauene sine og er med dem den dagen de blir spredt, slik vil jeg ta meg av sauene mine og berge dem fra alle stedene de kom til da de ble spredt, på den mørke og skytunge dagen. Jeg vil føre dem ut fra folkene, samle dem fra landene og føre dem inn i deres eget land. Så skal jeg gjete dem på

fjellene i Israel, i dalene og overalt hvor de bor i landet. På gode beitemarker skal jeg gjete dem, de skal ha engene sine på Israels høye fjell. Der skal de hvile i frodige enger. De skal gå på saftige beiter på fjellene i Israel. Jeg vil gjete sauene mine og la dem hvile, sier Herren Gud. Jeg vil lete opp de bortkomne, føre tilbake de fordrevne, forbinde de skadde, styrke de syke, vokte de fete og sterke og gjete dem på rett vis» (Esek 34:11-16).

Den fullstendige oppfyllelsen av denne profetien kom med Jesus Kristus, han som kalte seg selv «den gode hyrde» som «gir sitt liv for sauene» (Joh 10:11). For oss som kristne er det derfor Jesus som er det viktigste forbildet på hvordan det er meningen at et godt kristent lederskap skal være.

3. Lederskap og disippelskap må gå hånd i hånd

En annen måte å si dette på er at lederskap og disippelskap må gå hånd i hånd. Å vokse som kristen leder er tett forbundet med å vokse også som kristen. Vi kan ikke bli bedre ledere i Guds rike uten å samtidig bli mer og mer lik vår Frelser og Herre.

Og ikke minst: som kristne ledere må vi ha vår identitet i vårt fellesskap med Gud – at vi er Guds barn – heller enn i vår spesifikke lederrolle. Det kan aldri være det vi gjør for Jesus som er det viktigste i våre liv. I stedet er det hva Gud har gjort for oss som må være vår grunn. Og dette gjelder uansett om vi er ledere eller ikke. (Se videre artiklene *Gud som Far og Prestasjonsidentitet eller å vente på Gud.*)

4. Kjennetegn på ett kristent lederskap

Som jeg også sier i mitt foredrag innebærer dette at det finnes fire grunnleggende kjennetegn på det som kan beskrives som Det nye testamentets lederskapsvisjon.

For det første handler et kristent lederskap om tjenerskap. I en samtale med sine disipler sier Jesus: «Dere vet at folkenes fyrster undertrykker dem, og stormennene deres styrer med hard hånd. Men slik skal det ikke være blant dere. Den som vil bli stor blant dere, skal være tjeneren deres, og den som vil være først blant dere, skal være slaven deres. Slik er heller ikke Menneskesønnen kommet for å la seg tjene, men for selv å tjene og gi sitt liv som løsepenge for mange» (Matt 20:25-28). Her blir vi på nytt minnet på koblingen mellom kristent lederskap og Jesus selv. Å være en god kristen leder henger tett sammen med å ha Jesus som sitt forbilde. Framfor alt handler det om å alltid sette sine medmenneskers beste først. Ikke slik at vi blir andre menneskers «dørmatter». Om noen så var jo Jesus en person med integritet, og han kunne si ifra når mennesker rundt han stilte feil eller urimelige krav til han. Men som kristne ledere er vi likevel kalt til å gjøre det vi gjør for å være en velsignelse for andre – ikke for å skaffe oss selv egne fordeler.

For det andre handler kristent lederskap om å være utrustende. Eller som det ofte sies i vår tid: *empowerment*. I Det nye Testamentet kommer dette frem i sammenheng med de såkalte tjenestegavene i Efeserbrevet 4: der det står at apostelen, profeten, evangelisten, hyrden og læreren skal «utruste de hellige til tjeneste» (Ef 4:12). Man skulle altså kunne si at målet for et kristent lederskap ikke i første rekke er å realisere seg selv – men å gjøre det mulig for menneskene rundt seg å blomstre.

For det tredje er Bibelens lederskapsvisjon tett forbundet med undervisningen om Åndens gaver. Kristent lederskap er gavebasert. Eller med Peters ord: «Tjen hverandre, hver og en med den nådegave han har fått, som gode forvaltere av Guds mangfoldige nåde» (1. Pet. 4:10). Fra Guds side er det selvsagt at vi som troende har blitt gitt ulike personligheter og gaver, og det er disse han vil sette i funksjon i den kristne forsamling. «Vi har én kropp, men mange lemmer, alle med ulike oppgaver. På samme måte er vi alle én kropp i Kristus, men hver for oss er vi hverandres lemmer» (Rom 12:4-5). Disse ordene er like sanne om lederskap som de er om forsamlingslivet generelt.

For det fjerde kjennetegnes et bibelsk syn på lederskap av at en kristen leder vil sette Gud og hans vilje først i sitt liv. Denne holdningen er i grunnen ment å gjelde for oss alle, uavhengig om vi er ledere eller ikke, men for den som leder andre gir dette mange konkrete konsekvenser. For eksempel viktigheten av at vi som ledere tar oss tid til bønn og bibellesning. Av eksemplene på ledere fra Det gamle Testamentet kan vi også lære at den avgjørende faktoren i disse personenes liv, handlet om at deres vilje hele tiden var å være lydige mot Gud og hans Ord – å frykte Gud mer enn mennesker. Samme sak kan sies om en kristen leder i dag.

5. Selvsentrert eller gudssentrert lederskap

En annen måte å uttrykke disse sannhetene på er at det er avgjørende for oss om det er Gud eller om det er oss selv som står i sentrum av vår kristne tjeneste, både om vi er ledere eller ikke. Den amerikanske forfatteren Oswald Sanders har på en treffsikker måte formulert dette i boken *Spiritual Leadership*, der han gjør følgende oppstilling av det han kaller naturlig versus åndelig lederskap:

Naturlig (selvsentrert) lederskap

Stoler på seg selv
Kjenner mennesker
Tar egne avgjørelser
Er ambisiøs
Lager sine egne metoder
Liker å styre andre
Motiveres av personlig belønning

Er uavhengig

Åndelig (Gudssentrert) lederskap

Stoler på Gud
Kjenner Gud og mennesker
Forsøker å forstå Guds vilje
Holder seg selv i bakgrunnen
Finner og holder seg til Guds metoder
Har sin glede i å lyde Gud
Motiveres av sin kjærlighet til Gud og mennesker

Er avhengig av Gud¹

¹ J. Oswald Sanders, *Spiritual Leadership* (Moody Press 1994), 29. (Egen oversettelse.) Boken har siden den først ble gitt ut solgt mer enn 750 000.

Det går selvfølgelig an å problematisere noen av disse punktene. En kristen leder kan for eksempel også være en synlig og samlende person. Faktum er at det motsatte ofte er et uttrykk for at vi kapitulerer fra vår lederrolle. Men kanskje kan man likevel si at når vi leder med Kristus som forbilde, da forsøker vi å unngå at dette er selve *drivkraften*. Når det ikke fyller en spesiell funksjon at vi blir sett eller hørt, kan vi praktisere nettopp det Sanders skriver om: å holde oss selv i bakgrunnen.

Med dette sagt tror jeg likevel at det finnes mye som vi bør utfordres av i Sanders oppstilling – både som disipler og som ledere. I praksis tenker jeg derfor at den kan brukes som et spill, som vi får prøve oss selv og våre motiv på.

6. Det doble kallet

Til slutt vil jeg også si litt om det som kalles ofte «det doble kallet». For å gå inn i en offisiell lederoppgave må vi være kalt til dette av både dem vi tjener og av Herren selv. Dette faktum er en sentral del av hvordan et lederskap i den kristne forsamlingen er tenkt å fungere.

Om vi begynner med det kallet som kommer fra Gud tenker jeg at det er flere ting å si om dette. Det første er det som vi var inne på tidligere og som har med gaver å gjøre. Det er veldig sjeldent at Gud kaller oss til noe som vi ikke har anlegg for. Det andre er at det også må være en form for indre kall. Det kan være en visshet eller en ro for at «akkurat dette er det jeg nå skal vie meg til».

Men kallet har også en annen side, som har med andre menneskers respons å gjøre. Det er enkelt og greit ikke særlig vellykket å være leder i en sammenheng der de som man er leder for ikke vil ha deg! I den lutherske kirke har man derfor ofte både snakket om det indre og det ytre kallet. Det ytre kallet handler da om at det er et kristent fellesskap som ser, bekrefter og aksepterer individets kall – for eksempel gjennom at han eller hun blir bedt om å tiltre et spesifikt lederopdrag. I noen situasjoner, for eksempel når det handler om pastor- eller misjonærtjeneste, blir dette ytre kallet konkretisert ved hjelp av bønn og håndspåleggelse.

*

Det kunne vært sagt mye mer i en artikkel om kristent lederskap. Men det over kan kanskje fungere som en introduksjon til dette viktige og spennende temaet. Om du vil lese mer kan du, i tillegg til boktipsene, lese artiklene *Jesus som leder*, *Kall – hva er det?*, *Lederens indre liv* og *Syv nytestamentlige lederskapsgaver*.

Spørsmål til videre refleksjon:

- Bibelen taler om lederskap som noe viktig – noe som kan få konsekvenser for et helt folk. Hvordan tenker du rundt viktigheten av lederskap?
- Hvordan kan Gud og hans karakter være med å påvirke vår måte å lede her og nå?
- Er det noen av de fire kjennetegnene på et kristent lederskap som utfordrer det på en spesiell måte? Er det et kjennetegn du vil legge til?
- Hvordan reagerer du på Oswald Sanders oppstilling av naturlig versus åndelig lederskap?

Bibeltekster som er knyttet til temaet:

Matt 9:35–38

Matt 20:20–28

Joh 10:11–18

Joh 13:1–17

Apg 6:1–7

Rom 12:3–8

Ef 4:7–16

1 Tim 3:1

1 Pet 5:1–4

For videre lesing:

Andligt ledarskap: Andliga ledarskapsprinciper för varje troende av J. Oswald Sanders

Ledare i Guds rike: Bibliska principer för den kristna tjänsten av Olof Edsinger

Modig ledarskap av Bill Hybels

Tre kungar av Gene Edwards

Veivisere av Magnus Malm